

2012-05-06

Deltagare i Projekt Trollsländor i Östergötland!

Fältsäsongen 2012 står inför dörren och det är dags för ett nyhetsbrev med information för dig som deltar i projektet.

Sista säsongen!

Sommaren 2012 är projektets sista fältsäsong så nu gäller det att kraftsamla till en slutspurt för att få Östergötland så välinventerat som möjligt! Ta gärna en fundering kring hur välinventerad din inventeringsruta är. Fattas besök i en viss miljö, vid en viss tidpunkt under säsongen eller har du ännu inte hittat arter som borde finnas i rutan? Du kanske kan få din ruta färdiginventerad genom något eller några besök i en ny miljö och/eller vid en ny tidpunkt eller genom specialsök av någon specifik art. När en ruta kan betraktas som färdiginventerad beror på var i länet den är belägen och hur många vattenmiljöer det finns i den. Som riktmärke bör man i de flesta rutor kunna hitta 20 arter och i ganska många också 30.

Känner du att du har svårt att hinna med tre besök per lokal är det en bra idé att prioritera ett besök under första halvan av juli. Vid den tiden är nämligen flest arter på vingarna – försommararterna flyger fortfarande samtidigt som sensommararterna börjar komma.

Om du tror att du har hittat de flesta arterna i din ruta får du gärna fortsätta att inventera i andra rutor med få fynd – alla insatser är värdefulla! Kontakta gärna projektledaren (tommy.karlsson@bredband.net) om du önskar kartor över nya rutor.

Aktiviteter 2012

Lördagarna 2 juni arrangerar vi en kurs i hur man inventerar och artbestämmer trollsländor. Vi besöker några olika vattenmiljöer norr om Linköping, samling vid Naturcentrum 09.00. Glöm inte att anmäla dig till tommy.karlsson@bredband.net senast onsdagen innan kursen.

Den 30 juni (alternativt 1, 7 eller 8 juli kommer vi att åka till en eller flera obokade rutor i norra delen av länet (Finspång/Motala) och inventera dessa. Blir vi många delar vi upp oss och åker olika rutter. Anmäl dig till tommy.karlsson@bredband.net senast torsdagen 26 juni.

Till hösten planerar vi att hålla en kurs i hur man använder den nya versionen av Artportalen, inklusive tillfälle att rapportera in observationer. Datum ej bestämda ännu, mer info kommer!

Du hittar mer om våra aktiviteter under Kalendarium på hemsidan www.trollslandor.se.

Några av de obokade rutor i norra delen av länet som är aktuella för besök vid sommarens exkursion.

Boken ”Trollsländor i Östergötland”

Projektets genomförande och resultat kommer att presenteras som en bok på samma sätt som föreningens tidigare inventeringsprojekt ”Dagfjärilar i Östergötland”. Boken kommer att bli en ”landskapsfauna” över Östergötlands trollsländefauna och alla påträffade arter kommer att presenteras på ett uppslag med bild och utbredningskarta. Målet är att ha boken färdig våren 2013. Alla projektdeltagarna kommer att få boken och bjudas in till ett ”releaseparty” när den är färdig!

Artefterlysningar

Vi har inför tidigare fåltssäsonger uppmärksammat några arter att hålla extra utkik efter. Så gör vi också i år, även om flera av arterna är sådana som redan har efterlysts tidigare år.

Fjällmosaikslända *Aeshna caerulea*

Som namnet antyder är fjällmosaiksländan en utpräglad nordlig art, men fynd har gjorts så långt söderut som norra Skåne. Det finns dock få moderna fynd av arten i södra Sverige, och i Östergötland har den inte rapporterats alls under projektperioden. Kan arten vara på tillbakagång på grund av den globala uppvärmningen? Arten påträffas främst på myrar och vid brunvattensjöar i barrskogstrakter. I Östergötland är det nog störst chans att finna den i de mest karga barrskogstrakterna i Ydre, Kinda och Boxholm i söder, och Motala, Finspång och Norrköping i norr. Den börjar flyga relativt tidigt för att vara en mosaikslända, i slutet av juni, och skiljer sig också från övriga mosaiksländor genom att vara relativt liten och helt blåfärgad (hanen). Bra kännetecken är utformningen på banden på mellankroppens sidor och den korta sträcka som ögon möter varandra.

Kilfläckslända *Aeshna isoceles*

Arten är känd från Östergötland, men moderna fynd saknas. Den lever i närings- och vegetationsrika vatten, ofta i kalkrika miljöer. I Storbritannien påträffas arten ofta i vatten med vattenväxten vattenaloe *Stratiotes aloides*. Sjöar med vattenaloe är även intressanta för eftersök av grön mosaikslända *A. viridis* som ofta lägger sina ägg på växten (se 2010 års nyhetsbrev). De äldre fynden av kilfläckslända är gjorda vid Tåkern, och kanske är det i Tåkernbygden det är störst chans att finna arten igen, men den kan också finnas i andra delar av Östergötland. Kilfläcksländan är en helt brun slända, men saknar den bruna mosaiksländans bruna vingar. På andra bakkroppssegmentet finns en gul kilformad fläck. Ett annat kännetecken är de gröna ögonen. Flygtiden infaller mellan maj och juli, huvudsakligen i juni.

Till vänster bane av fjällmosaikslända och till höger bane av kilfläckslända. Foto: Tommy Karlsson och Magnus Billqvist.

Kejsartrollslända *Anax imperator*

En art som nyligen har etablerat sig i Sverige (ffa Skåne, Öland och Gotland) och ännu ej observerad i Östergötland. Den är dock noterad så långt norrut som i Uppland och 2010 observerades den i Jönköpings län endast ett par kilometer söder om gränsen till Östergötland. Artens livsmiljö utgörs av närings- och vegetationsrika vatten. Kejsartrollsländan är en mycket stor slända och skiljer sig från de flesta andra mosaiksländor genom att sakna mosaikfläckar. Den är istället blå och grön (hanen) eller grön (honan) med en mörk ryggteckning. Kejsartrollsländan flyger i juni-augusti.

Bandad ängstrollslända *Sympetrum pedemontanum*

Påträffades för första gången i Sverige 2011. Fyndet gjordes överraskande nog inte i landets sydligaste delar utan vid Huskvarnaån öster om Jönköping i Småland. Då det rör sig om en större population har arten sannolikt funnits några år på platsen innan den påträffats. Platsen kan beskrivas som en långsamflytande å i odlingslandskap, där sländorna framförallt är observerade på översvämmade åkrar och anslutande diken. Arten anges också förekomma i denna typ av miljö i Mellaneuropa; solbelysta och grunda vatten utan alltför mycket vegetation såsom t ex långsamt rinnande vattendrag och översvämmade områden. Arten kan mycket väl finnas också i Östergötland, kanske framförallt i de västra delarna (Ödeshög, Boxholm, Mjölby). Genom de bruna banden på vingarna liknar arten ingen annan trollslända i Sverige. Arten flyger från andra halvan av juli till början av september, framförallt under augusti.

Till vänster hane av kejsartrollslända och till höger hane av bandad ängstrollslända. Foto: Magnus Billqvist.

Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas*

Trots att den inte betraktas som ovanlig finns få nutida fynd av arten i Östergötland. Har den länge förbisetts i mängden av den närstående släktingen allmän smaragdflickslända, *Lestes sponsa*, eller är den ovanligare än vad vi tror? Kraftig smaragdflickslända kan påträffas i en rad olika slags stillastående vatten vilka dock har den gemensamma nämnaren att de är vegetationsrika och grunda, varma vatten som delvis torkar ut. Kraftig och allmän smaragdflicka är som sagt mycket lika varandra. Man skiljer arterna åt genom att studera analbihangens utformning (hanar) eller halsringen (honor), se sid 44 i fälthandboken. Kraftig smaragdflickslända börjar flyga i juni, någon vecka tidigare än allmän smaragdflickslända.

*Hane av kraftig smaragdflickslända.
Foto: Tommy Karlsson.*